

Miljömål för ditt företag

Innehåll

Miljöarbete skapar möjligheter	3
Goda exempel	6
Inköp	12
Energi	14
Transporter	16
Buller	18
Kemikalier och farliga ämnen	20
Vatten och avlopp	22
Utsläpp till luft	24
Utsläpp till mark och grundvatten	26
Avfall	28
Förslag på mål och åtgärder	30

UTGIVEN AV: Länsstyrelsen i Södermanlands län och Uppsala län
REDAKTION: Anna Larsson, Länsstyrelsen i Södermanlands län
Camilla Andersson, Länsstyrelsen i Uppsala län
LAYOUT: Södra tornet kommunikation, Uppsala
MILJÖMÅLSILLUSTRATIONER: Tobias Flygar
FOTOGRAF: *Framsidan:* Mikael Svensson
Företagare: Södra tornet kommunikation
TRYCKERI: Wikströms, Uppsala
UTGIVNINGÅR: 2007

Innehållet i denna broschyr togs ursprungligen fram i ett samverkansprojekt mellan Länsstyrelsen i Västra Götalands län, CMF (Centrum för miljödriven företagsutveckling) och svensk Miljökompetens. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har givit tillstånd till att anpassa dokumentets innehåll och upplägg.

Miljöarbete skapar möjligheter

DE MILJÖKRAV SOM STÄLLS PÅ DAGENS FÖRETAG innebär samtidigt nya möjligheter. Ett bra och proaktivt miljöarbete är en viktig framgångsfaktor för dig som företagare. Att ligga steget före och dessutom vara medveten om miljöfrågornas potential skapar konkurrensfördelar samtidigt som nya idéer skapas.

Miljöanpassning av verksamheten leder oftast till effektiviseringar och sänkta kostnader. Dessutom är miljöprodukter eftertraktade på marknaden och nya affärsidéer kan födas.

Vinster av ett aktivt miljöarbete i ditt företag

Nya möjligheter och ökad attraktionskraft

- aktuella miljöfrågor kan skapa behov av nya produkter, varor och tjänster
- större möjligheter att nå nya marknader
- trovärdighet som kan användas i marknadsföring
- positiv uppmärksamhet i media och på aktiemarknaden

Lägre kostnader och högre effektivitet

- effektivare användning av energi och material
- minskade skaderisker för miljö och hälsa

Förbättrad internkontroll

- bättre kontakt med myndigheter
- enklare att följa aktuell lagstiftning
- bättre förutsättningar att klara framtida miljölagstiftning och omvärldskrav
- enklare att möta kunders krav

Miljöledning

ANTALET FÖRETAG SOM ARBETAR MED MILJÖFRÅGOR ökar ständigt. I företagets miljöarbete är det viktigt att formulera interna miljömål, som är möjliga att uppnå. Det är också viktigt att målen formuleras så att de kan följas upp i takt med ett aktivt förbättringsarbete. Ett bra verktyg för detta är att införa ett miljöledningssystem, ett systematiskt och förebyggande arbetssätt för att hantera verksamhetens miljöpåverkan.

Ett miljöledningssystem bygger på ständiga förbättringar av miljöarbetet. För alla företag, med eller utan miljöledningssystem, kan inriktningen på miljöarbetet förtydligas om de svenska miljömålen tas med (*se nästa sida*). Det blir också lättare att möta miljökrav från kunder och göra jämförelser med andra. Ett miljöarbete väglett av miljömålen kan dessutom användas vid marknadsföring.

Det finns ett antal olika miljöledningssystem. Kärnan i alla system är att känna till och följa gällande miljölagstiftning. I arbetet ingår dessutom att ständigt utvärdera och minska verksamhetens miljöpåverkan. I grunden utgör alla varianter av miljöledningssystem en vidareutveckling av ISO 14001 och de kan väljas utifrån ert företags förutsättningar. De enklare varianterna erbjuder möjligheter att arbeta i nätverk med andra mindre och medelstora företag.

Inspiration och stöd

Miljöledningssystem www.sis.se

Näringslivets miljöchefer www.nmc.a.se

Nationella och regionala miljömål

MÅLET FÖR DEN SVENSKA MILJÖPOLITIKEN är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. För att klara detta, behöver alla aktörer i samhället ta sin del av ansvaret. Riksdagen har i enighet fattat beslut om 16 nationella miljö kvalitetsmål och antagit delmål och åtgärdsstrategier för hur målen ska nås.

Utifrån de nationella målen har länen arbetat fram regionala miljömål, som är ytterligare konkretiseringar av de nationella målen. Många kommuner har miljöprogram med miljömål. Den nya målstrukturen ger förutsättningar för att på ett bättre sätt än tidigare arbeta med miljöfrågor.

Miljömålen har ingen formell rättslig status. Däremot är de vägledande vid myndigheternas tillämpning av miljöbalken och andra lagar som är knutna till miljöbalken. De kan komma till användning vid tillståndsprövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt godkännande av miljökonsekvensbeskrivningar (MKB).

Miljömålen ska fungera som riktmärken för det svenska miljöarbetet. Att nå miljömålen och åstadkomma ett ekologiskt hållbart samhälle är inte en angelägenhet bara för politiker och myndigheter utan också för Dig och ditt företag. Ju fler vi blir som arbetar tillsammans mot samma mål desto större möjligheter har vi att lämna över en bra miljö till våra barn och barnbarn.

Inspiration och stöd

Länsstyrelsen i Uppsala län
www.c.lst.se/miljomal

Länsstyrelsen i Södermanlands län
www.d.lst.se/d/amnen/Miljomal

Miljömålsportalen, Sveriges officiella portal för miljö målen www.miljomal.nu

1. Begränsad klimatpåverkan

2. Frisk luft

3. Bara naturlig försurning

4. Giftfri miljö

5. Skyddande ozonskikt

6. Säker strålmiljö

7. Ingen övergödning

8. Levande sjöar och vattendrag

9. Grundvatten av god kvalitet

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

11. Myllrande våtmarker

12. Levande skogar

13. Ett rikt odlingslandskap

14. Storslagen fjällmiljö

15. God bebyggd miljö

16. Ett rikt växt- och djurliv

Egenkontroll för ditt företag

DEN SOM BEDRIVER VERKSAMHET eller vidtar åtgärder som kan medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön, ska enligt miljöbalken fortlöpande kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga negativa verkningar. Egenkontroll är ett verktyg som en verksamhetsutövare ska använda för att skaffa sig kontroll över verksamhetens påverkan på miljö och hälsa. En bra dokumentation från egenkontrollen underlättar kontakten med myndigheter. Kort beskrivet går arbetet ut på att:

- ta reda på vilka lagkrav som gäller för din verksamhet och översätta kraven till lämpliga åtgärder,
- skaffa er kunskap om hur verksamheten och dess produkter (varor eller tjänster) påverkar miljön,
- genomföra skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått,
- dokumentera arbetet.

Mer information om vad egenkontroll innebär hittar du på www.naturvardsverket.se under Lagar och andra styrmedel/Tillsyn och egenkontroll. Har du fler frågor, ta kontakt med kommunens miljökontor eller länsstyrelsens miljöenhet.

Hänsynsreglerna i miljöbalken

ALLA SOM BEDRIVER VERKSAMHET eller vidtar åtgärder som kan ha inverkan på människors hälsa eller på miljön måste känna till de allmänna hänsynsreglerna som finns i miljöbalkens andra kapitel. Hänsynsreglerna är i korthet:

1 § Bevisbörderegeln. Det är du som är ansvarig för verksamheten eller åtgärden som måste bevisa att du följer miljöbalken med följdagstiftningar.

2 § Kunskapskravet. Dina kunskaper om verksamheten ska vara så goda att du i förväg kan klargöra konsekvenserna för miljön av ett visst handlande. Kravet kan uppfyllas bl.a. genom undersökningar, mätningar och utbildning.

3 § Försiktighetsprincipen. Redan risken för negativ påverkan innebär en skyldighet att vidta skyddsåtgärder. Detta förutsätter att du har goda helhetskunskaper om verksamheten och dessutom vet vad som i de enskilda fallen är bästa tekniska lösning för att skydda miljön och människors hälsa.

4 § Lokaliseringsprincipen. Platsen för verksamheten ska väljas så att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

5 § Hushållnings- och kretsloppsprinciperna. Principerna innebär att råvaror och energi används så effektivt som möjligt och att förbrukningen och avfallet minimeras. Användning av förnybara energikällor prioriteras. Återanvänd och återvinn material och resurser där så är möjligt.

6 § Produktvalsprincipen. Undersök fortlöpande om du kan ersätta en kemisk produkt med en mindre farlig.

7 § Skälighetsregeln. Alla hänsynsregler ska tillämpas så att miljönyttan är det styrande, men denna ska även vägas mot kostnaderna så att kraven inte blir orimliga.

8 § Ansvar för att avhjälpa skada. Verksamheter som orsakat en skada för miljön har en skyldighet att avhjälpa denna.

5 FRÅGOR till företagare – ”goda exempel”

Företagets namn: Enköpings Åkeri AB

Ansvarig för svaren på frågorna (namn, titel):
Jonas Broberg, Miljö- & Kvalitetsansvarig

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):
Företaget bedriver åkeriverksamhet med Enköping, Borlänge och Karlstad som stationeringsorter. Verksamheten är inriktad på transport av parti- och styckegods för Schenker i form av kretstrafik och fjärrtrafik. Åkeriet har ca 65 lastbilar och 55 släp och omsätter ca 75 miljoner kronor.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Framförallt med att minska utsläppen av emissioner från våra lastbilar. Men även med kontroll av inköp, t.ex. däck, smörjmedel m.m.
2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget? Enköpings Åkeri AB är miljö-, kvalitet- och trafiksäkerhetscertifierat och dokumenterar enligt ledningssystem ISO 14001, ISO 9001:2000. Vi lämnar även en årlig miljöredovisning.
3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Att miljömedvetenheten hos alla medarbetare är hög. Organisatoriska fördelar genom ledningssystemen. Vi har t.ex. en pärm i alla fordon där ”allt” man behöver finns (rutiner, instruktioner, policys, miljö & kvalitetsmål, fordonshandlingar, kundkrav, m.m.)
4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag? Förutom den globala uppvärmningen så anser jag resursfrågan vara mycket viktig.
5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Man sparar inte BARA miljön genom att arbeta miljömedvetet, man sparar även pengar. Med andra ord, ingen har råd att strunta i miljöfrågorna

Företagets namn: BBM i Uppsala AB

Ansvarig för svaren på frågorna (namn, titel):
Johanna Jansson, Miljöansvarig

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):
Med våra 55 anställda är vi Uppsalas största ytskiktsföretag. Vi utför alla typer av golv-, vägg- och spacklingsarbeten med material från marknadsledande leverantörer.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Vi försöker minska företagets utsläpp av koldioxid genom att utbilda våra anställda i Ecodriving och genom att använda etanol istället för bensin i våra flexifuelbilar. Vi arbetar också med att minska vår förbrukning av ändliga resurser. Detta gör vi genom att återsända överblivet installationspill av plastmattor (PVC) till återvinningscentralen i Ronneby enligt ett program framtaget av GBR (Golvbranschen).

2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget? Vi har tillsammans i Golvkedjan upprättat en "miljömanual" utifrån standarden ISO 14001. Till manualen hör också särskilda pärmar för "redovisande dokument" och "arkiverade dokument". Allt detta finns även sparat elektroniskt och är en integrerad del av företagets kvalitetssystem. I november 2003 blev vi certifierade enligt ISO 14001.

3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Bättre rutiner internt i företaget. Att ha ett systematiskt miljöarbete är ofta ett krav från stora beställare, landsting, kommun och riksbyggare. I och med certifieringen klarar vi detta krav.

4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag? Koldioxidutsläppen.

5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Om miljöarbetet känns för stort och svårt att ta tag i, jobba med de små förändringarna som är möjliga att göra i ert företag. Det är bättre att göra något litet för miljön än inget alls!

5 FRÅGOR
till företagare – "goda exempel"

5 FRÅGOR till företagare – ”goda exempel”

Företagets namn: Lamiflex AB

Ansvärig för svaren på frågorna (namn, titel):
Fred Åhlund, vice VD

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):

Lamiflexkoncernen arbetar framför allt med den tunga industrins förpackningslösningar. Vår affärsidé är att erbjuda marknaden lösningar som på bästa sätt uppfyller kraven på transportskydd, ergonomi, miljö och kostnad. Vi handlar dessutom med träskivor, till exempel plywood och hårdboard. Vi har dotterbolag i Tyskland, England och USA och representation i till exempel Korea och Frankrike. Våra kunder finns i stora delar av den industrialiserade världen.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Miljöarbetet är en integrerad del i det mesta som vi gör. I produktionen försöker vi utnyttja våra resurser på bästa sätt och minimera spill. Vi gör till exempel briketter av träavfallet och vi eldar biobränsle i vår egen panna. Vi transporterar i fulla lastbilar på biltag till Tyskland för att minimera utsläpp från transporterna. Vi har ett system för återtagning och återanvändning av våra förpackningsprodukter som vi utvecklat tillsammans med den tyska stål-, aluminium- och bilindustrin.

2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget? Rutiner finns dokumenterade i våra ledningssystem. Vi följer regelbundet upp mål och handlingsplaner på våra ledningsmöten. Information om åtgärder och resultat delges all personal. Systemen revideras regelbundet, dels internt men också av Sveriges Teknologiska Forskningsinstitut två gånger om året.

3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Arbetet med miljöfrågor leder ofta till lägre kostnader i form av till exempel energi. Vi har dessutom genom återvinningssystemet stärkt vår marknadsposition.

4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag? Rent vatten tror jag är den globalt viktigaste frågan. Den frågan tror jag är väl så viktig som klimatfrågan. När det gäller Lamiflex tror jag att den viktigaste frågan är att skapa en insikt i förpackningens betydelse för att minska spill resursslöseri och kostnader. Rätt förpackade förstörs inte varorna i distributionen och reklamationer och miljöbelastning minskar.

5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Se till att företagsledningen engagerar sig. Ett systematiskt ledningsarbete med klara och realistiska mål och bra uppföljning är modellen. Svårare behöver det inte vara. Många små steg leder till resultat!

Företagets namn: Länsförsäkringar Södermanland

Ansvarig för svaren på frågorna (namn, titel):
Nils Johansson, Miljösamordnare

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):
Vi är ett lokalt försäkringsbolag ägt av kunderna med verksamhet i Södermanland. Bolaget erbjuder privatpersoner, företag och organisationer produkter och tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bank.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Vattenskador, brandskador, motorskador, uppvärmning och tjänsteresor.

2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget?
Vi är miljöcertifierade enligt ISO 14001.

3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Vi har blivit bättre på att planera vårt resande och minskat pappersflödet både inom bolaget och ut till kund genom övergång till digitala lösningar.

4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag?
Att minska koldioxidutsläppen bland annat genom att förebygga brand och vattenskador. Det är också viktigt att så långt som möjligt arbeta med att förebygga de skador som kan bli en följd av de klimatförändringar som redan pågår, till exempel översvämningar.

5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Att arbeta i ett miljöledningssystem! Det innebär en garanti för ett systematiskt miljöarbete där miljöpåverkan ständigt måste minska och ställer krav på erfarenhetsutbyte och fortbildning.

5 FRÅGOR
till företagare – ”goda exempel”

5 FRÅGOR till företagare – ”goda exempel”

Företagets namn: AB Momento

Ansvarig för svaren på frågorna (namn, titel):
Lars-Erik Rundqvist, Marketing Manager

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):
AB Momento tillverkar och säljer kraftverktyg samt värmebehandling på uppdrag av kund.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Vi minskar vår användning av icke förnybara produkter samt våra utsläpp till vatten, luft och mark. Vi försöker också påverka leverantörer att arbeta miljövänligt genom att i första hand välja miljöcertifierade leverantörer.
2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget? Enligt ISO 14001.
3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Ja, kostnaden för råmaterial har på grund av effektivare tillverkningsmetoder kunnat hållas nere trots kraftigt ökade metallpriser.
4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag? Alla åtgärder, stora som små, som minskar den negativa miljöpåverkan anser jag vara lika viktiga.
5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Följ standarden ISO 14001 vilket innebär arbete för att ständigt minska företagets miljöpåverkan.

Företagets namn: Tierps Tryckeri AB

Ansvarig för svaren på frågorna (namn, titel):
Jerry Mattsson, platschef

Kort beskrivning av ert företag (produkter/tjänster):
Tryckeritjänster av böcker, manualer, broschyrer, foldrar
m.m. Lagring och distribution.

1. Inom vilka områden arbetar ert företag med att minska miljöpåverkan? Minskad pappersmakulatur, minska kemikalieförbrukning alternativt byta ut mot miljövänligare produkter. Samordna transporter.
2. Hur dokumenterar ni ert miljöarbete inom företaget? Företaget har ett certifierat miljöledningssystem enligt ISO 14001.
3. Har ni fått några positiva bieffekter av ert arbete med miljöfrågor? Vilka? Bättre produktionsstyrning. En felkörning är ju en miljöpåverkan och därför är det då viktigt att trimma produktionen till att så lite fel som möjligt uppstår.
4. Vilken anser du vara den viktigaste miljöfrågan idag? Minska oljeberoendet och jobba mot mer förnyelsebara energikällor.
5. Ditt bästa tips till andra företagare i din bransch som vill förbättra sitt miljöarbete? Försök jobba efter någon form av miljöledningssystem, då får man oftast en bra genomlysning av sin egen verksamhet på köpet.

5 FRÅGOR
till företagare – ”goda exempel”

Inköp

Inköp av varor och tjänster påverkar miljön. Inköparen har därför en nyckelroll i företagets miljöarbete genom möjligheterna att samarbeta med leverantörer och ställa krav i enlighet med företagets miljöintentioner. Ju större kund desto större påverkan, men varje inköpare gör viktiga val och även många små inköp ger tillsammans en stor drivkraft.

Det senaste decenniet har visat många prov på både privata och offentliga konsumenters makt att skapa marknader för miljöanpassade varor och tjänster. Genombrott för klorfritt papper, ökad ekologisk livsmedelsproduktion och freonfria kylskåp är några exempel. Transporter, kemikalier och energisnål teknik är några områden där privata inköpare har stora möjligheter att påverka miljön och människors hälsa genom att ändra sina inköpskrav.

Större marknadsandelar för miljöanpassade transporter, alternativ till farliga kemikalier och energisnål teknik bidrar till att flera av de svenska miljömålen kan nås. Dessutom kan miljöanpassade inköp ge sänkta kostnader för ditt företag genom högre resurseffektivitet och minskade risker för personalen genom aktiva val av produkter som inte innehåller farliga kemikalier. Samordningen av inköpskraven kan förenklas genom att klarlägga vad, hur ofta och enligt vilka rutiner inköpen till företaget görs, samt vem som ansvarar för olika typer av inköp.

Svenska miljömål som berörs

Begränsad klimatpåverkan

Minskade utsläpp av växthusgaser

Frisk luft

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen

Bara naturlig försurning

Minskade utsläpp av kväveoxider

Giftfri miljö

Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper

Hälso- och miljöinformation om alla varor

Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier

Utfasning av farliga ämnen

Inspiration och stöd

Verktyg för ekologiskt hållbar upphandling (EKU)
www.eku.nu

Certifierade miljövarudeklarationer (EPD)
www.environdec.com

Inköp av kemikalier (Kemikalieinspektionen, sök på inköp) www.kemi.se

Bra Miljöval-märkning www.snf.se/bmv

Svanenmärkning www.svanen.nu

KRAV-märkning www.krav.se

Europeiska miljömärkningen Blomman:
www.blomman.nu

Transporter märkta med Bra miljöval
www.snf.se/bmv/bmv-register/transporter.cfm

TCO-märkta varor www.tcodevelopment.com

Vad kan ditt företag göra?

Kartlägg inköpsrutinerna på företaget (vem, hur, hur ofta?). Det underlättar samordningen av kraven på era inköp. Ställ t.ex. miljökrav vid inköp av transporter genom samordnade varuleveranser och förnybara drivmedel, krav på energi genom att välja Bra Miljöval-el och energieffektiva maskiner. Det går att ställa krav på kemikalier genom att begära kompletta säkerhetsdatablad/varuinformationsblad samt information om ersättningsprodukter som medför mindre risker för hälsa och miljö. För vanliga inköp som i stort sett alla företag gör (el, kontorsmaterial, datorer med mera) är det ofta enklast att kräva miljömärkning, när sådan finns.

EKU-verktyget för miljöanpassad upphandling (www.eku.nu) innehåller förslag till kravformuleringar för olika produkter. Utbildning av inköpare och annan berörd personal är en grundsten i miljöanpassningen av företagets upphandling.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga var möjligheterna är störst att minska miljöpåverkan från våra inköp och upprätta en miljöstyrd inköpsstrategi senast tidpunkt _____.

Vi ska samordna våra inköp och kommunicera dem med alla berörda senast år _____.

Alla inköpare ska utbildas i miljöanpassad upphandling senast tidpunkt _____.

Vi ska bjuda in de _____ största leverantörerna för att diskutera hur miljöpåverkan från deras varor/tjänster kan minska senast tidpunkt _____.

Energi

Att ställa om vår energianvändning är en av grundstenarna för att nå miljömålen. Målet Begränsad klimatpåverkan är beroende av att vi använder energin effektivare och byter ut fossila bränslen som kol och olja till förnybara energikällor. Att kartlägga och följa upp verksamhetens energianvändning ger en grund för att prioritera rätt åtgärder.

Möjligheterna att använda energin effektivare i industrin är stora. Svensk industri har en hög energiförbrukning jämfört med andra länder i Europa. Fallstudier har visat att enskilda företag kan minska sin energianvändning med uppemot 50 %. I den energiintensiva basindustrin (kemisk industri, pappersbruk med mera) är det ofta viktigt att effektivisera själva processen genom att till exempel utnyttja spillvärme. I en vanlig tillverkningsindustri går merparten av energianvändningen oftast till hjälpsystem som belysning, ventilation, pumpar och andra motordrivna system.

Flera enkla åtgärder utan, eller med låga, investeringskostnader kan leda till lägre energikostnader för ditt företag. Ett exempel på en viktig åtgärd är behovsstyrning av maskindrift, uppvärmning, ventilation och belysning. Varvtalsreglering av pumpar och fläktar samt att se över möjligheterna att använda spillvärme kan spara många kilowatt och kronor. Det finns mycket hjälp att hämta på internet, t.ex. programmet EnSAM, en hjälp för företag att göra energikartläggningar och energibalanser.

Svenska miljömål som berörs

Begränsad klimatpåverkan

Minskade utsläpp av växthusgaser

Frisk luft

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen

Bara naturlig försurning

Minskade utsläpp av svaveldioxid

Minskade utsläpp av kväveoxider

Ingen övergödning

Minskade utsläpp av kväveoxider

God bebyggd miljö

Planering för effektivare energianvändning och nyttjande av förnyelsebar energi

Energianvändning i byggnader

Inspiration och stöd

Energimyndigheten
www.energimyndigheten.se

Regionala energikontor www.energi.kontor.se

Kommunala energirådgivare
kontakta din kommun

Kraftbolag med Bra Miljöval-märkt el
www.snf.se/

Allmänna hänsynsregler (Miljöbalken, 2 kap)
www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Programmet EnSAM
www.ikp.liu.se/energi/ensam

Vad kan ditt företag göra?

Kartlägg verksamhetens energiflöden och gör en åtgärdsplan för att effektivisera energianvändningen. Dela upp kartläggningen på olika led som process, uppvärmning, ventilation, tryckluft och belysning.

Byt om möjligt till fjärrvärme för uppvärmning. Samarbeta med närliggande industrier och kommunens fjärrvärmebolag för att hitta de bästa lösningarna för att utnyttja spillvärme och fjärrvärme. Om konvertering till fjärrvärme inte är möjlig, ersätt direktverkande eluppvärmning och oljeeldning med biobränslen. Genom att se över tomgångsförluster, till exempel genom rundvandring på företaget när produktionen inte är igång, kan man behovsstyra maskindrift, uppvärmning, ventilation och belysning.

Många kraftbolag erbjuder tjänsten energianalys med åtgärdsförslag. Energimyndigheten, de kommunala energirådgivarna och det regionala energikontoret kan ge råd om lämpliga effektiviseringsåtgärder och kan informera om ekonomiskt statligt stöd för energieffektivisering.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga energiförbrukningen (el och värme) i alla delar av verksamheten senast tidpunkt _____.

_____ % av vår energiförbrukning ska komma från förnybara energikällor senast år _____.

Vi ska minska elförbrukningen med _____ % per år.

Vi ska minska värmeförluster från produktion och lokaler med _____ % per år.

Vi ska minska utsläppen av koldioxid med _____ % per år.

Transporter

Utsläppen av koldioxid måste minska! Idag utgör transporterna den främsta källan till koldioxidutsläppen. För andra sektorer är utsläppsnivåerna stabila eller minskande. Utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser bidrar till klimatförändringar och en ökande global medeltemperatur. Valet av transportmedel och drivmedel har stor betydelse för om vi ska komma till rätta med problematiken i tid.

Dagens transportsystem ger utöver utsläppen av koldioxid, även upphov till miljö- och hälsoproblem som är förknippade med buller eller luftföroreningar. Transporterna står för en stadigt ökande andel av de luftföroreningar som orsakar hälsoproblem i tätorter. Framförallt är det höga halter av partiklar från trafikens avgasutsläpp och från slitage på vägbeläggningen som bedöms som hälsoskadliga i gatumiljöer, men även kväveoxider kan uppträda i höga halter. Inom transportsektorn används också en stor mängd kemikalier och farliga ämnen.

Att skapa en utveckling som är förenlig med miljömålet Begränsad klimatpåverkan är en utmaning. Vi kan nå målet genom en kombination av flera åtgärder, som minskade och effektiviserade transporter, större andel trafik med järnväg, sjöfart, kollektivtrafik, gång och cykel, samt byte från fossila till förnybara bränslen. Med dessa åtgärder kommer vi också en bra bit på vägen mot miljömålen Frisk luft, Giftfri miljö, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och God bebyggd miljö.

Svenska miljömål som berörs

Begränsad klimatpåverkan

Minskade utsläpp av växthusgaser

Frisk luft

Minskade halter av kvävedioxid

Minskade halter av marknära ozon

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC)

Minskade halter av partiklar

Minskade halter av benso(a)pyren

Bara naturlig försurning

Minskade utsläpp av svaveldioxid

Minskade utsläpp av kväveoxider

Giftfri miljö

Fortlöpande minskning av hälso- och miljörisiker med kemikalier

Ingen övergödning

Minskade utsläpp av kväveoxider

God bebyggd miljö

Planering för en samhällsstruktur som främjar

miljöanpassade och resurssnåla transporter

Minskat buller

Inspiration och stöd

Tankställen för biodrivmedel

www.miljofordon.org

Krav vid inköp av transporter

www.ntm.a.se, www.eku.nu

Transportörer som är Bra Miljöval-märkta

www.snf.se

EcoDriving www.ecodriving.se

Råd om hur utsläppen av växthusgaser kan minskas

www.klimat.nu

Vad kan ditt företag göra?

Den väv av transporter som ett enda företag orsakar är ofta verksamhetens mest betydande miljöaspekt. Genom att skaffa dig kunskap om transporterna och den miljöpåverkan som de orsakar kan företaget minska sin miljöpåverkan. Fundera på hur transporterna kan effektiviseras och vilka transporter ni faktiskt kan avstå från? Se gärna över t.ex. fyllnadsgraden i lastbilarna, välj om möjligt närbelägna leverantörer, planera rutterna noggrant och samordna varuleveranser. Utbildning för personalen i miljöanpassad körning (EcoDriving) kan ge stora vinster i ett företag med hög andel resor.

Långväga transporter bör i största möjliga mån ske med järnväg eller båt. De kortare transporter som behöver ske med lastbil eller bil bör i första hand drivas med förnybart bränsle, i andra hand med drivmedel av bästa miljöklass. Den här typen av åtgärder sparar oftast både pengar och miljö.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Senast år _____ har vi upprättat en miljöstyrande transportpolicy.

Till år _____ ska vi ha bytt ut _____ % av våra person- och paketbilar till miljöfordon.

Vi ska minska energiåtgången per transportkilometer med _____ % per år.

Senast år _____ har vi ställt om _____ % av verksamhetens transporter till järnväg, båt eller förnybar drift.

Vi ska minska utsläppen av koldioxid med _____ % per år.

Buller

Buller och vibrationer är ett växande problem i samhället. Idag är buller den miljöstörning som påverkar flest människor i Sverige. Buller kan ge sömnstörningar, ökad risk för hjärtsjukdom, inlärningssvårigheter och försämrad förmåga att uppfatta och förstå tal.

Vägtrafiken är den största bullerkällan och är orsak till den absoluta merparten av antalet bullerstörda. Andra källor till buller är industrier, byggplatser, skjutbanor och ventilationsanläggningar. Trafiken ökar, och därmed ökar bullret – vilket minskar effekten av de bullerskyddsåtgärder som vidtas idag av bl.a. Vägverket och Banverket. Att minska antalet bullerstörda personer är viktigt för att det nationella miljömålet God bebyggd miljö ska kunna nås och för att ge möjlighet till bättre hälsa.

Den viktigaste åtgärden för att få ned antalet bullerstörda är att minska vägtrafiken inom tätbebyggt område, till förmån för bland annat kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik. Hastighetsbegränsningar och fasadåtgärder kan bidra till att få ned antalet störda. Tågbuller kan minskas genom åtgärder på banor, lok och vagnar samt med fysisk planering.

Svenska miljömål som berörs

God bebyggd miljö

Minskat buller

Inspiration och stöd

Riktvärden för buller
www.socialstyrelsen.se,
www.naturvardsverket.se

Socialstyrelsens Allmänna Råd SOSFS 2005:6
www.socialstyrelsen.se

Bullerhänsyn i planeringen (Boverket)
www.boverket.se

Miljömärkta däck
www.svanen.nu

Vad kan ditt företag göra?

För att få grepp om vilka åtgärder ni ska prioritera bör en bullerkartläggning göras. Såväl buller från själva verksamheten som det trafikbuller som verksamheten orsakar, samt det interna industribuller som påverkar arbetsmiljön, bör ingå i en kartläggning. För att komma till rätta med problemen bör man i första hand försöka ta bort källan till bullret, i andra hand göra åtgärder för att dämpa bullret vid källan, därefter förhindra spridning av buller och slutligen skydda mottagaren.

Buller orsakas förutom av transporter och materialhantering även av tillverkningsprocesser. Fläktar och maskiner är exempel på besvärande ljudkällor. Riktvärdena för externt industribuller bör underskridas med god marginal både vid befintlig verksamhet och vid nyetableringar. För att uppnå detta kan företaget t.ex. reglera varvtal, dämpa fläktar och maskinell utrustning och se till att det finns spridningshinder i form av inbyggnader och skärmar.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga det buller som verksamheten orsakar senast tidpunkt _____.

Vi ska göra en åtgärdsplan för att minska bullerstörningar från verksamhetens transporter inom tätort senast tidpunkt _____.

Vi ska bullerdämpa all maskinell utrustning samt fasta installationer med _____% under riktvärdena för buller inomhus, senast år _____.

Kemikalier och farliga ämnen

Kemiska produkter tillverkas och används i allt större antal och mängder. Omsättningen av varor i samhället har ökat enormt de senaste årtiondena. Hälso- och miljörisiker kan uppstå vid hantering av kemikalier men även när kemiska ämnen sprids från produkter, både när de används och när de blir avfall.

Det är när kemiska produkter, varor och byggnader m.m. tillverkas, används och skrotas som de kemiska ämnena kommer ut i miljön. Det är då risken finns att människor utsätts för dem. Vissa kemiska ämnen har särskilt farliga egenskaper. Några procent av befolkningen har t.ex. för höga halter av kadmium i njurarna. PCB och bromerade flamskyddsmedel förekommer i bröstmjölk. En miljon svenskar har besvär som hänger samman med kemiska ämnen i inomhusmiljön. För att vi ska kunna åstadkomma en Giftfri miljö är det viktigt att aktivt välja sådana produkter som är mindre skadliga för människa och miljö.

Den 1 juni 2007 trädde EU:s nya kemikalieförordning Reach ikraft. Den nya kemikalielagstiftningen är mer omfattande än den gamla och lägger ett större ansvar på alla företag. T.ex. är metaller att betrakta som kemikalier. Även varor, material och produkter berörs i viss mån av bestämmelserna.

Svenska miljömål som berörs

Frisk luft

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen

Giftfri miljö

Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper

Hälso-och miljöinformation om alla varor

Utfasning av farliga ämnen

Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier

Minskad exponering för kadmium

Skyddande ozonskikt

Inga utsläpp av ozonnedbrytande ämnen

Säker strålmiljö

Låga utsläpp av radioaktiva ämnen

Inspiration och stöd

Egenkontroll (förordning 1998:901)

www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8)

www.kemi.se

Produktregistret hos kemikalieinspektionen

www.kemi.se/produktregistret

Certifierade miljövarudeklarationer (EPD)

www.environdec.com

Naturskyddsföreningen om kemikalier

www.snf.se/verksamhet/kemikalier/index.cfm

Information om Reach www.kemi.se

Vad kan ditt företag göra?

Gör en genomgång av de kemikalier ni använder och skapa en kemikalieförteckning (krav enligt Förordning 1998:901 om verksamhetsutövares egenkontroll). Uppdatera förteckningen regelbundet med produkternas hälso- och miljöeffekter och klassificering. Se till att alltid få aktuella och kompletta säkerhetsdatablad/varuinformationsblad för de kemiska produkter ni köper in. Ersätt farliga kemikalier med mindre farliga, enligt miljöbalkens produktvalsprincip (2 kap 6 §). De företag som redan nu inriktar sin produktutveckling mot att fasa ut särskilt farliga ämnen kommer att ha ett försprång den dagen förbud införs.

Följ försiktighetsprincipen och vidta försiktighetsåtgärder vid hantering och användning av kemikalier. Ha förvaringskärlen invallade och undvik golvbrunnar. För andra varor än kemiska produkter finns inga regler för produktinformation. Där bör frivilliga system, som positiv miljömärkning och miljövarudeklarationer, användas. Syftet är att de som köper till exempel datorer, telefoner, kläder och möbler ska få reda på vilka farliga ämnen som eventuellt ingår i varan.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga kemikalieanvändningen och upprätta aktuell kemikalieförteckning senast år _____.

Vi ska utreda vilka kemiska produkter som inte behövs längre och vilka som kan ersättas med mindre farliga produkter senast _____.

Vi ska ersätta miljö- och hälsofarliga kemikalier senast år _____.

Vi ska ta fram miljövarudeklarationer för _____ % av våra produkter och tjänster senast tidpunkt _____.

Vi ska minska antalet tillbud/olyckor orsakade av spill eller utsläpp av kemikalier, som till exempel olja och bensin, med _____ % per år.

Vatten och avlopp

Utsläppen av växtnäringsämnen och kemiska föroreningar till vattnet måste minska. Hushållningen med vatten måste bli bättre. På så sätt kan vi komma tillrätta med övergödningen av våra sjöar och hav och skydda vårt livsviktiga vatten. Insatser inom industrin är viktiga för att klara detta.

Varje sommar läser vi om algbloomingar, giftiga alger och syrebrist och om människor och djur som mår dåligt efter att de fått i sig vatten när de badat. Den främsta orsaken till detta är övergödningen, det vill säga för stor tillförsel av växtnäringsämnena kväve och fosfor. Syftet med delmålen om fosfor- och kväveutsläpp är att minska övergödningens effekter i sjöar och kustvatten. Insatser inom jordbruket och industrin samt vid kommunala avloppsreningsverk och enskilda avlopp är viktiga för att målen ska nås. Minskade kemiska föroreningar i industriavlopp leder dessutom till färre störningar i kommunala avloppsreningsverk.

Grundvattnet skyddas om vi hushållar väl med vår vattenförbrukning. En sänkt grundvattennivå kan påverka dricksvattenförsörjningen och störa livsmiljöer för djur och växter. Även vattenförbrukning i områden med god tillgång på vatten innebär en miljöbelastning, eftersom det går åt energi för att distribuera vattnet och det ofta krävs kemikalier för att rena det. Exempel på föroreningar av mänskligt ursprung i grundvatten är bekämpningsmedel, oljeprodukter, nitrat, försurande ämnen, metaller, mikrobiologiska föroreningar och klorid.

Svenska miljömål som berörs

Giftfri miljö

Utfasning av farliga ämnen

Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier

Ingen övergödning

Minskade utsläpp av fosfor

Minskade utsläpp av kväve

Minskade utsläpp av kväveoxider

Grundvatten av god kvalitet

Skydd av grundvattenförande geologiska formationer

Rent vatten för dricksvattenförsörjning

Inspiration och stöd

Reningstekniker www.ivl.se

Allmänna hänsynsregler (Miljöbalken, 2 kap)

www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Vattenportalen www.vattenportalen.se

Vad kan ditt företag göra?

Arbetet med att minimera företagets påverkan på vattenmiljön börjar med en kartläggning av utsläpp och vattenförbrukning. Miljöbalkens kunskapskrav innebär att det är du som verksamhetsutövare som ska skaffa kunskaper om vad och hur ditt företag ska göra. En bra tumregel är att insatser vid källan i princip alltid är bäst.

Slut i första hand processer så långt det går för att undvika utsläpp till vatten och minska mängden utgående vatten. Effektivisera processerna så att förbrukning av vatten och kemikalier kan minimeras. Förutom minskad miljöpåverkan kan ni också spara pengar på detta.

Använd bästa reningsteknik lokalt på företaget för de utsläpp som eventuellt uppstår. Byt ut farliga kemikalier mot mindre farliga. Utsläpp vid olika former av haverier, exempelvis läckage och överfyllnad, är inte ovanligt och kan bli förödande för växt- och djurliv samt vattenkvalitet. Förebygg bland annat genom att göra en riskanalys av kemikaliehanteringen och säkra förvaringen av kemikalier.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga våra totalutsläpp av föroreningar till vatten senast år _____.

Vi ska minska våra utsläpp av miljö- och hälsostörande ämnen med _____ % senast år _____.

Vi ska kartlägga vår vattenförbrukning senast år _____.

Vi ska sänka vattenförbrukningen med _____ % per ton fakturerad vara.

Utsläpp till luft

Transport- och energisektorns påverkan på luftmiljön är betydande. Genom trafikåtgärder, miljö- och arbetsmiljöarbete kan vi påverka vår gemensamma luftkvalitet.

Kvaliteten på utomhusluften har förbättrats på senare år i Sverige, men det är viktigt att ytterligare minska exponeringen för föroreningar, för att minska människors obehag och sjukdomar. De som är astmatiker och allergiker ska inte behöva drabbas av symtom. Luftföroreningar kan bl.a. orsaka nedsatt lungfunktion, problem i luftvägarna och hjärt- och kärlproblem. De luftföroreningar som är skadligast är inandningsbara partiklar, ozon och vissa organiska kolväten.

Åtgärder som minskar miljö- och hälsoskadliga utsläpp till luft är av största vikt för att miljömålen Frisk luft, Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning ska kunna nås. De lokala utsläppen kommer framför allt från vägtrafiken och från enskild uppvärmning med ved. Arbetsmaskiner som gräsklippare, motorsågar och grävmaskiner bidrar också med stora mängder.

Svenska miljömål som berörs

Begränsad klimatpåverkan

Minskade utsläpp av växthusgaser

Frisk luft

Minskade halter av svaveldioxid

Minskade halter av kvävedioxid

Minskade halter av marknära ozon

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC)

Minskade halter av partiklar

Minskade halter av benzo(a)pyren

Bara naturlig försurning

Minskade utsläpp av svaveldioxid

Minskade utsläpp av kväveoxider

Ingen övergödning

Minskade utsläpp av kväveoxider

Inspiration och stöd

Råd om bästa möjliga teknik, branschfaktablad
www.naturvardsverket.se

Tillsyns- och tillståndsmyndigheter
www.lst.se, ditt lokala kommunkontor eller
 nationell myndighet

Allmänna hänsynsregler (Miljöbalken, 2 kap)
www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Vad kan ditt företag göra?

En kartläggning av företagets utsläppskällor är en bra start för att bidra till målen om bättre luftkvalitet. Genom systematisk och regelbunden kontroll av luftutsläppen kan möjligheter till förbättring identifieras. Lämpliga åtgärder är att minska och effektivisera transporter och energianvändning samt att ställa om till förnybara energikällor och hållbara transportslag. Om möjligt ska produkten, tjänsten och/eller processen utvecklas så att utsläppen minskar.

Använd bästa möjliga teknik vid rening, produktion och lagring för att minimera luftutsläpp. Tillsyns- och tillståndsmyndigheter, konsulter och Naturvårdsverkets branschfaktablad kan ge råd.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga verksamhetens luftutsläpp senast år _____.

Vi ska utreda möjligheterna att minska luftutsläppen genom att byta/modifiera produkt och process senast år _____.

Till år _____ ska vi ha minskat utsläppen till luft av växthusgaser, kväveoxider, svaveldioxid och flyktiga organiska ämnen (VOC) med _____ %

Utsläpp till mark och grundvatten

Förorenade områden finns på många ställen i Sverige. Ett förorenat område är mark, grundvatten, ytvatten, sediment, deponier eller byggnader där halten av något ämne är så hög att den kan orsaka risk för människors hälsa eller för miljön. Därför är det viktigt att dessa områden identifieras och efterbehandlas på ett sätt som gör dem mindre farliga.

Utsläpp, spill från miljöfarliga verksamheter och olyckshändelser är några exempel på vad som kan orsaka att ett område förorenas. Föroreningen kan ha skett vid hantering och förvaring av kemikalier, råmaterial, annat insatsmaterial, genom själva produkten eller via processen. Nedfall av luftföroreningar, läckage från industriella processer, utomhuslagring av kemikalier och lagring av farligt avfall, är andra orsaker.

Den som orsakat föroreningen är ekonomiskt och praktiskt ansvarig om verksamheten pågått efter 1 juli 1969. Det är därför en lönsam åtgärd att förebygga förorening av områden. Om den som orsakat föroreningen inte längre bedriver verksamhet på området är den nuvarande ägaren ansvarig om fastigheten förvärvats efter 31 december 1998 och köparen känt till eller borde upptäckt föroreningen.

Svenska miljömål som berörs

Giftfri miljö

Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper

Utfasning av farliga ämnen

Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier

Efterbehandling av förorenade områden

Grundvatten av god kvalitet

Skydd av grundvattenförande geologiska formationer

Rent vatten för dricksvattenförsörjning

Inspiration och stöd

Miljöbalken, 10 kap Förorenade områden
www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

SGU (Sveriges geologiska undersökning)
www.sgu.se

Nätverket Renare Mark www.renaremark.se

Allmänna hänsynsregler (Miljöbalken, 2 kap)
www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Vad kan ditt företag göra?

En grundläggande åtgärd för att undvika förorening av områden är att med stöd av miljöbalkens produktvalsprincip skaffa sig kunskap och ersätta farliga kemikalier, t ex genom att kartlägga farliga kemikalier och riskerna vid kemikaliehantering (MB 2 kap 6§). Det är också centralt att tillämpa miljöbalkens försiktighetsprincip vid hantering, användning och förvaring av farliga ämnen (MB 2 kap§).

Inventera tidigare verksamheter på området och undersök eventuella befintliga föroreningar i byggnader, mark, sediment eller vatten. Om sanering behövs är det viktigt att ha kontakt med tillsynsmyndigheten för att stämma av provtagningsprogram, diskutera saneringsåtgärder med mera. För att undvika framtida förorening av området behöver avrinning och dränering ske på ett sådant sätt att eventuella föroreningar samlas upp innan de påverkar mark och vatten.

Genom att öka riskmedvetenheten och säkerhetstänkandet hos företagets personal samt genom att höja säkerheten genom fysiska skyddsåtgärder, minskar risken för olyckor och tillbud.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga vilka kemiska produkter som inte behöver användas, kan ersättas av andra metoder eller mindre farliga produkter och ersätta dem senast tidpunkt _____.

Vi ska kartlägga risker och svaga punkter i kemikaliehanteringen samt hantera och förvara kemikalier säkert senast tidpunkt _____.

Vi ska inventera tidigare verksamheter på området och undersöka eventuella föroreningar i byggnader, mark, vatten och sediment senast tidpunkt _____.

Vi ska kartlägga hur släckvatten från brand kan påverka närliggande miljö och göra en plan för släckvattenhantering senast tidpunkt _____.

Avfall

I ett hållbart Sverige kan vi inte bygga upp berg med onödiga och farliga sopor. Målet God bebyggd miljö innebär bl.a. att den totala mängden avfall ska minska, att avfallet ska bli mindre farligt och att avfall ska sorteras och återföras till kretsloppet. Ett företag kan sänka kostnaderna om avfallsmängden minskar och möjligheterna till återvinning ökar.

I Sverige, liksom i hela EU, gäller den så kallade avfallshierarkin. Den innebär att man i första hand ska förebygga att avfall överhuvudtaget uppkommer. Det avfall som trots detta uppkommer ska vara så ofarligt som möjligt. I andra hand ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas, eller utnyttjas för energiproduktion. Materialåtervinning ska prioriteras framför energiutvinning när detta är miljömässigt motiverat. I sista hand ska avfallet bortskaffas på ett säkert sätt genom deponering.

Miljöpåverkan från deponier består främst av läckage av förorenat lakvatten och utsläpp av metangas. De senaste åren har mängden deponerat avfall minskat kraftigt i Sverige. Detta består till stor del på förbudet att deponera brännbart avfall sedan år 2002 och organiskt avfall sedan 2005. Avfallsförbränning är bra för sådant avfall som inte kan återvinnas, men bör inte utnyttjas i onödan, eftersom det kan medföra utsläpp till luft, läckage från deponering av aska, slagg och rökgasreningsprodukter. Återvinning är alltså det bästa alternativet där det är möjligt.

Svenska miljömål som berörs

Begränsad klimatpåverkan

Minskade utsläpp av växthusgaser

Frisk luft

Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen

Giftfri miljö

Hälso- och hälsoinformation om alla varor

Utfasning av farliga ämnen

Fortlöpande minskning av hälso- och

miljöriskerna med kemikalier

Skyddande ozonskikt

Inga utsläpp av ozonnedbrytande ämnen

God bebyggd miljö

Avfallshantering

Inspiration och stöd

Allmänna hänsynsregler (Miljöbalken, 2 kap)

www.naturvardsverket.se, www.notisum.se

Farligt gods (Räddningsverket) www.srv.se

Inlämning av el-avfall www.el-kretsen.se

Batteriinsamling www.batteriinsamlingen.se

Återvinning av förpackningar www.repa.se

Förpacknings- och tidsningsinsamlingen m.m.
www.ftiab.se

Allmän avfallsinformation

www.sopor.nu, www.rvf.se

Vad kan ditt företag göra?

Mindre avfall och ökad återvinning kan, förutom miljövinster, även sänka kostnaderna för ditt företag. Det är värt att undersöka marknaden för restprodukter. En klar bild av företagets materialflöden ger möjligheter att strypa avfallsmängderna och återvinna mer. Genom att utveckla produkt, förpackning, rutiner och processer kan uppkomsten av avfall förebyggas.

Enligt miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning (2 kap 5 §). Grunden är sortering i följande fraktioner:

- farligt avfall
- avfall till återanvändning och återvinning
- avfall som omfattas av producentansvar
- brännbart avfall
- icke brännbart avfall

Du som verksamhetsutövare har ansvaret för identifieringen och klassificeringen av farligt avfall. Tydliga rutiner för avfallshanteringen underlättar därför ditt arbete.

FÖRSLAG PÅ MÅL OCH ÅTGÄRDER

Vi ska kartlägga den mängd och slag av avfall som genereras per år senast tidpunkt _____.

Vi ska minska avfallsmängderna med _____% till år _____.

Vår återanvändning/återvinning ska öka med _____ % senast tidpunkt _____.

En gång om året ska vi kontrollera att vår hantering av farliga avfall sker på ett miljöriktigt sätt.

Förslag på mål och åtgärder

Inköp

Vi ska kartlägga var möjligheterna är störst att minska miljöpåverkan från våra inköp och upprätta en miljöstyrd inköpsstrategi senast tidpunkt _____.

Vi ska samordna våra inköp och kommunicera dem med alla berörda senast år _____.

Alla inköpare ska utbildas i miljöanpassad upphandling senast tidpunkt _____.

Vi ska bjuda in de _____ största leverantörerna för att diskutera hur miljöpåverkan från deras varor/tjänster kan minska senast tidpunkt _____.

Energi

Vi ska kartlägga energiförbrukningen (el och värme) i alla delar av verksamheten senast tidpunkt _____.

_____ % av vår energiförbrukning ska komma från förnybara energikällor senast år _____.

Vi ska minska elförbrukningen med _____ % per år.

Vi ska minska värmeförluster från produktion och lokaler med _____ % per år.

Vi ska minska utsläppen av koldioxid med _____ % per år.

Transporter

Senast år _____ har vi upprättat en miljöstyrande transportpolicy.

Till år _____ ska vi ha bytt ut _____ % av våra person- och paketbilar till miljöfordon.

Vi ska minska energiåtgången per transportkilometer med _____ % per år.

Senast år _____ har vi ställt om _____ % av verksamhetens transporter till järnväg, båt eller förnybar drift.

Vi ska minska utsläppen av koldioxid med _____ % per år.

Buller

Vi ska kartlägga det buller som verksamheten orsakar senast tidpunkt _____.

Vi ska göra en åtgärdsplan för att minska bullerstörningar från verksamhetens transporter inom tätort senast tidpunkt _____.

Vi ska bullerdämpa all maskinell utrustning samt fasta installationer med _____% under riktvärdena för buller inomhus, senast år _____.

<p>Kemikalier och farliga ämnen</p>	<p>Vi ska kartlägga kemikalieanvändningen och upprätta aktuell kemikalieförteckning senast år ____.</p> <p>Vi ska utreda vilka kemiska produkter som inte behövs längre och vilka som kan ersättas med mindre farliga produkter senast ____.</p> <p>Vi ska ersätta miljö- och hälsofarliga kemikalier senast år ____.</p> <p>Vi ska ta fram miljövarudeklarationer för ____ % av våra produkter och tjänster senast tidpunkt ____.</p> <p>Vi ska minska antalet tillbud/olyckor orsakade av spill eller utsläpp av kemikalier, som till exempel olja och bensin, med ____ % per år.</p>
<p>Vatten och avlopp</p>	<p>Vi ska kartlägga våra totalutsläpp av föroreningar till vatten senast år ____.</p> <p>Vi ska minska våra utsläpp av miljö- och hälsostörande ämnen med ____ % senast år ____.</p> <p>Vi ska kartlägga vår vattenförbrukning senast år ____.</p> <p>Vi ska sänka vattenförbrukningen med ____ % per ton fakturerad vara.</p>
<p>Utsläpp till luft</p>	<p>Vi ska kartlägga verksamhetens luftutsläpp senast år ____.</p> <p>Vi ska utreda möjligheterna att minska luftutsläppen genom att byta/modifiera produkt och process senast år ____.</p> <p>Till år ____ ska vi ha minskat utsläppen till luft av växthusgaser, kväveoxider, svaveldioxid och flyktiga organiska ämnen (VOC) med ____ %</p>
<p>Utsläpp till mark och grundvatten</p>	<p>Vi ska kartlägga vilka kemiska produkter som inte behöver användas, kan ersättas av andra metoder eller mindre farliga produkter och ersätta dem senast tidpunkt ____.</p> <p>Vi ska kartlägga risker och svaga punkter i kemikaliehanteringen samt hantera och förvara kemikalier säkert senast tidpunkt ____.</p> <p>Vi ska inventera tidigare verksamheter på området och undersöka eventuella föroreningar i byggnader, mark, vatten och sediment senast tidpunkt ____.</p> <p>Vi ska kartlägga hur släckvatten från brand kan påverka närliggande miljö och göra en plan för släckvattenhantering senast tidpunkt ____.</p>
<p>Avfall</p>	<p>Vi ska kartlägga den mängd och slag av avfall som genereras per år senast tidpunkt ____.</p> <p>Vi ska minska avfallsmängderna med ____ % till år ____.</p> <p>Vår återanvändning/återvinning ska öka med ____ % senast tidpunkt ____.</p> <p>En gång om året ska vi kontrollera att vår hantering av farliga avfall sker på ett miljöriktigt sätt.</p>

Miljömålen utvecklar ditt företag

I din hand håller du en broschyr som kan användas för att utveckla ditt företags miljöarbete! Broschyren är tänkt att vara en kunskaps- och inspirationskälla för företagets miljöarbete och bidra till att stärka konkurrenskraften framförallt för små och medelstora företag.

Vare sig ditt företag är stort eller litet, miljöcertifierat eller inte, är det viktigt att känna till de svenska miljömålen. Det blir exempelvis lättare att möta myndigheternas krav och miljöledningsarbetet blir effektivare om utgångspunkten för miljöarbetet är de nationella och regionala miljömålen. Kostnaderna kan sänkas genom att resurserna nyttjas effektivare och riskerna minskas. Dessutom kan nya affärsidéer födas genom ny miljöteknik.

Broschyren är uppdelad i nio korta avsnitt som beskriver miljöpåverkan som verksamheten hos de flesta företag kan ge upphov till. Varje avsnitt inleds med en kort beskrivning av hur miljön och människor påverkas och för vilka områden samhället har satt upp miljömål. Därefter ges förslag på vad ditt företag kan göra för att minska miljöpåverkan och effektivisera miljöarbetet. För varje avsnitt finns tips på hemsidor där du hittar praktisk information som kan hjälpa dig ytterligare på vägen och förslag på mål och åtgärder som du kan arbeta med i ditt företag.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN